

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 4. september 2025

Sagen er behandlet for lukkede døre. Det er forbudt offentligt at gengive, hvad der er foregået i retsmødet, og at offentliggøre navn, stilling eller bopæl eller på anden måde identiteten på nogen af de personer, der er nævnt i sagen.

Sag BS-2041/2025-HJR
(2. afdeling)

A
(advokat Birgitte Pedersen, beskikket)

mod

M
(advokat Anne Broksø, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Familieretten i Aalborg den 5. april 2024 (BS-28870/2023-ALB) og af Vestre Landsrets 8. afdeling den 20. august 2024 (BS-19668/2024-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli, Rikke Foersom og Mohammad Ahsan.

Påstande

Appellanten, A, har nedlagt følgende påstande vedrørende forældremyndighed og bopæl:

Forældremyndighed

Principalt: Den fælles forældremyndighed over B ophæves og tillægges ham.

Subsidiært: Den fælles forældremyndighed over B skal fortsat være fælles.

Bopæl

Principalt: B skal fremtidigt have bopæl hos ham.

Subsidiært: B skal fremtidigt have bopæl hos indstævnte, M.

Endvidere har A nedlagt påstande om samvær i nærmere angivet omfang.

M har nedlagt påstand om afvisning, subsidiært stadfæstelse af landsrettens dom og mere subsidiært, at der ikke fastsættes samvær mellem A og B.

A har over for Ms afvisningspåstand påstået frifindelse.

Supplerende sagsfremstilling

Social- og Indenrigsministeriet meddelte den 26. august 2024 M, at ministeriet havde afsluttet en sag om tilbagegivelse af B fra Mexico.

Den 28. oktober 2024 traf Nordjyllands Politi i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, afgørelse om at standse efterforskningen i en straffesag, hvor M var anmeldt for at have unddraget A forældremyndigheden over B.

Det er i forbindelse med sagen for Højesteret oplyst, at M og B fortsat opholder sig i Mexico, hvor B går i skole, og at M er blevet gift med C, som hun efter de afgivne forklaringer har haft et forhold til siden efteråret 2022.

Retsgrundlag

Retsplejeloven

Retsplejelovens § 448 g, stk. 1, nr. 1, og stk. 4, lyder:

”§ 448 g. En sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt kan behandles her i riget, når barnet

1) har bopæl her,

...

Stk. 4. Stk. 1-3 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.”

I de specielle bemærkninger til bestemmelsen (Folketingstidende 2018-19, tillæg A, lovforslag nr. L 91, s. 148) anføres bl.a.:

”Danske myndigheders internationale kompetence efter § 448 f i retsplejeloven fastlægges i udgangspunktet efter forholdene på tidspunktet for sagens start i Statsforvaltningen.

Hvis barnet under behandlingen af en sag, der er omfattet af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, flytter fra Danmark og tager bopæl i en

anden stat, der har tilsluttet sig konventionen, mister danske myndigheder kompetencen til at fortsætte behandlingen af sagen...

Flytter et barn fra Danmark under behandlingen af en sag om forældremyndighed m.v. og tager bopæl i en stat, som Danmark ikke samarbejder med efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, beholder danske myndigheder kompetencen til at fortsætte behandlingen af sagen.

Det foreslås, at bestemmelserne i § 448 f i retsplejeloven med sproglige moderniseringer, men uden indholdsmæssige ændringer ud over udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde til også at omfatte sager om samvær og anden kontakt, videreføres som § 448 g i retsplejeloven..."

Forældreansvarsloven

Forældreansvarslovens § 4 lyder bl.a.:

"§ 4. Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet..."

Stk. 2. Familieretshuset og familieretten skal ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, endvidere inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse samarbejdsskikane, herunder forældre-fremmedgørelse, som er kommet til udtryk ved barnets adfærd. Samarbejdsskikane, herunder forældre-fremmedgørelse, tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste."

Forældreansvarslovens § 4, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, der trådte i kraft den 1. januar 2025, og som også finder anvendelse for verserende sager. I de specielle bemærkninger til bestemmelsen (Folketingstidende 2024-25, tillæg A, lovforslag nr. L 66, s. 13-14) anføres bl.a.:

"Det foreslås, at der i § 4 i forældreansvarsloven som *stk. 2* indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse konsekvenserne af samarbejdsskikane, herunder forældre-fremmedgørelse.

Forslaget vil betyde, at hensynet til barnets ret til begge forældre og betydningen af eventuel samarbejdsskikane, herunder forældre-fremmedgørelse, altid vil skulle inddrages ved vurderingen af barnets bedste i sager efter forældreansvarsloven.

...

Med forslaget vil forældre fremmedgørelse være et selvstændigt begreb ved siden af samarbejdsskikane, der omfatter en forælders skikane af samarbejdet med den anden forældre om barnet, og som kan udøves af både en bopælsforældre og en samværsforældre.

...

I sådanne situationer vil forslaget betyde, at ved udøvelse af samarbejdsskikane eller forældre fremmedgørelse vil det altid skulle overvejes, om skikanen eller forældre fremmedgørelsen skal have konsekvenser, navnlig i form af, at forældre myndigheden tillægges den anden forældre alene, eller at barnets bopæl flyttes til den anden forældre.

En sådan afgørelse om ændring af forældre myndighed eller barnets bopæl vil dog kun kunne træffes, når afgørelsen konkret vurderes at være bedst for barnet. Denne vurdering bør som i andre sager om ændring af forældre myndighed eller barnets bopæl bygge på grundige undersøgelser, herunder afdækning af barnets perspektiv og egne synspunkter, alt efter barnets alder og modenhed.

Der vil endvidere skulle lægges vægt på, om ændring af forældre myndighed eller barnets bopæl reelt vil sikre barnets ret til begge forældre. Ændringen bør således kun gennemføres, hvis den forældre, der f.eks. bliver barnets bopælsforældre, vil kunne sikre barnets fortsatte kontakt med den anden forældre.

Forslaget vil således ikke betyde, at den omstændighed, at en forældre har udøvet samarbejdsskikane eller forældre fremmedgørelse, automatisk vil medføre ændring af forældre myndighed, barnets bopæl eller samvær."

I et ændringsforslag fremsat af social- og boligministeren under folketingsbehandlingen (Folketingstidende 2024-25, tillæg B, lovforslag nr. L 66) anføres bl.a.:

"Til § 1

1) I det under *nr. 1* foreslåede § 4, *stk. 2*, ændres "konsekvenserne af samarbejdsskikane, herunder forældre fremmedgørelse" til: "samarbejdsskikane, herunder forældre fremmedgørelse, som er kommet til udtryk ved barnets adfærd", og som *2. pkt.* indsættes: "Samarbejdsskikane, herunder forældre fremmedgørelse, tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste".

[Præcisering af bestemmelsen]

Bemærkninger

Til nr. 1

Den første del af den foreslåede ændring af § 4, stk. 2, i forældreansvarsloven, der foreslås indsat i loven ved lovforslagets § 1, nr. 1, vil betyde, at forståelsen af begrebet forældrefremmedgørelse vil tage udgangspunkt i barnets adfærd og ikke i forældrenes adfærd.

Det er hensigten med denne ændring, at der ved forståelsen af forældrefremmedgørelse vil skulle tages udgangspunkt i den definition, der anvendes i Norge. Denne definition fremgår af den af Familieverket i 2020 udarbejdede "Samværsvering – Faglig forståelse og interventionsjoner, når et barn avviser en forelder etter samlivsbrudd" og lyder i dansk gengivelse således: "Definitionen af forældrefremmedgørelse/forældrefjendtlighed er, når et barn konsekvent og over længere tid udtrykker stærke negative følelser (had, raseri, frygt) over for én forælder, som ikke er i overensstemmelse med barnets faktiske erfaringer med denne forælder".

...

Med den anden del af forslaget præciseres det, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste. Det understreges således, at forældrefremmedgørelse, hvor prægningen af barnet vil kunne have en voldsom påvirkning af barnets samlede forhold, både på kort og længere sigt, ikke må gå ubemærket hen. Det vil således kunne være nærliggende f.eks. at tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene, eller at flytte barnets bopæl til den anden forælder, dog således at hensynet til det enkelte barn fortsat iagttages.

Til sammenligning bemærkes det, at forældreansvarsloven i § 4 a indeholder en formodning for, at idømmelse af straf for vold m.v. af grovere karakter skal have konsekvenser, hvis dette er bedst for barnet..."

Anbringender

A har anført navnlig, at de danske myndigheder har kompetence til at behandle sagen, jf. retsplejelovens § 448 g, stk. 1, nr. 1, og at sagen derfor ikke skal afvises. Det skyldes, at det afgørende i et tilfælde som det foreliggende – hvor Danmark ikke samarbejder med Mexico efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen af 19. oktober 1996, som Mexico ikke har tiltrådt – er, at B havde bopæl i Danmark på tidspunktet for sagens begyndelse i Familieretshuset.

Han var under parternes samliv primær omsorgsperson for B. Det var således ham, der tilbragte størstedelen af tiden med B. Han lavede lektier samt deltog i skolearrangementer og fritidsaktiviteter med hende. Han er endvidere den, der har bedst evne til at sikre et fremadrettet samarbejde mellem parterne, således at B får den kontakt til både ham og M, som hun har brug for. Det vil derfor være bedst for B, at forældremyndigheden tillægges ham, og at hun får bopæl hos ham.

M har udøvet samarbejdschikane, hvilket er årsagen til, at han ikke har haft en tæt tilknytning til B siden juni 2023. Dette bør derfor ikke tillægges betydning ved afgørelsen af spørgsmålet om forældremyndighed og bopæl. Det bør heller ikke tillægges betydning, at han ikke er biologisk far til B.

Hvis M og B flytter tilbage til Danmark, bør der fastsættes en 7/7-samværsordning, idet B i tiden efter parternes samlivsophævelse trivedes med denne ordning. Endvidere vil ordningen kunne skabe ro og stabilitet omkring samværet.

Hvis M og B ikke flytter tilbage til Danmark, bør der fastsættes samvær i skoleferierne med den af parterne, som B ikke får bopæl hos.

M har anført navnlig, at A ikke har en retlig interesse i at få prøvet sagen, idet det ikke kan forventes, at Mexico, hvor hun og B har bosat sig, vil tvangsfuldbyrde en eventuel dansk afgørelse om udlevering, når landene ikke samarbejder efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Endvidere er betingelserne efter retsplejelovens § 448 g ikke opfyldt, idet det følger af bestemmelsen, at barnet skal have bopæl i Danmark, for at sagen kan behandles her. B havde ikke bopæl i Danmark, da sagen blev indbragt for Højesteret.

Det vil være i strid med Bs bedste at tillægge A forældremyndigheden. Hun er Bs primære omsorgsperson. B har kun boet med A i 3½ år af sit liv. B har i mere end 2 år ikke set A, og B har stedse givet udtryk for, at hun ikke ønsker en relation til ham.

A kan ikke tillægges bopælen i medfør af forældreansvarslovens § 17, da der efter bestemmelsen alene er hjemmel til at bestemme, at et barn skal have bopæl hos en af forældrene. A er ikke en forælder i bestemmelsens forstand, blot fordi han er medindehaver af forældremyndigheden.

Af samme grund kan der heller ikke efter forældreansvarslovens § 19 fastsættes samvær mellem A og B. Den relevante bestemmelse om samvær er forældreansvarslovens § 20. Denne bestemmelse forudsætter imidlertid, at barnet er knyttet til den person, der søger om samvær. B har ikke længere en relation til A, og hun ønsker ikke at have samvær med ham.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

B er født i Irland den 29. februar 2016. Hendes biologiske mor, M, er mexicansk statsborger, og hendes biologiske far, F, er irsk statsborger. B er mexicansk og irsk statsborger.

Kort tid efter Bs fødsel i Irland tog M sammen med B til Mexico, hvor de bosatte sig.

I februar 2019 rejste M sammen med B til Danmark, hvor de flyttede ind hos A, som M var blevet gift med.

Familieretshuset godkendte den 9. juni 2021 efter forældreansvarslovens § 13, stk. 2, M og As aftale om, at de skulle have fælles forældremyndighed over B.

B boede sammen med sin mor og A fra februar 2019 til august 2022, hvor ægtefællerne gik fra hinanden. I en overgangsperiode frem til november 2022 blev B boende hos A i den hidtidige fælles bolig. Der opstod herefter konflikt mellem parterne om forældremyndighed, bopæl og samvær vedrørende B.

Familieretshuset traf den 4. maj 2023 afgørelse om, at B skulle have midlertidig bopæl hos A, mens sagen om bopæl og forældremyndighed blev behandlet. Denne afgørelse blev ikke efterlevet. Det seneste samvær mellem B og A fandt sted den 10. juni 2023.

M og B flyttede i maj 2024 til Mexico. Det er i forbindelse med sagen for Højesteret oplyst, at M og B fortsat opholder sig i Mexico, hvor B går i skole, og at M har indgået ægteskab med C, som hun efter de afgivne forklaringer har haft et forhold til siden efteråret 2022.

Spørgsmålet for Højesteret angår i første række, om sagen skal afvises. Er det ikke tilfældet, angår sagen spørgsmålet om forældremyndighed, bopæl og samvær vedrørende B.

Afvisningspåstanden

M har for Højesteret gjort gældende, at sagen skal afvises, fordi den efter retsplejelovens § 448 g, stk. 1, nr. 1, ikke kan behandles her i landet, eller fordi A ikke har retlig interesse i sagen.

Det fremgår af retsplejelovens § 448 g, stk. 1, nr. 1, at en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt kan behandles her i landet, når barnet har bopæl her. Det følger af bestemmelsens forarbejder, at danske

myndigheders internationale kompetence efter bestemmelsen som udgangspunkt skal fastlægges efter forholdene ved sagens begyndelse (i Familieretshuset), og at de danske myndigheder beholder kompetencen til at fortsætte behandlingen af sagen i de tilfælde, hvor et barn flytter fra Danmark under behandlingen af en sag om forældremyndighed mv. og tager bopæl i en stat, som Danmark ikke samarbejder med efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen af 19. oktober 1996.

Da B på tidspunktet for sagens begyndelse i Familieretshuset ubestridt havde bopæl i Danmark, og da Danmark ikke samarbejder med Mexico efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, som Mexico ikke har tiltrådt, kan Højesteret behandle ankesagen. Det har således ikke betydning, at B ikke længere havde bopæl i Danmark, da sagen blev indbragt for Højesteret.

Herefter – og da A har den fornødne retlige interesse – er der ikke grundlag for at afvise sagen.

Hensynet til barnets bedste og samarbejdschikane

Som anført i Højesterets dom af 16. august 2024 (UfR 2024.4556) følger det af forældreansvarslovens § 1 og § 4, stk. 1, og forarbejderne hertil, at afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og at dette hensyn skal komme i første række. Bedømmelsen af, hvad der er "barnets bedste", skal altid ske ud fra en konkret og individuel vurdering af det enkelte barns forhold, herunder bl.a. barnets egen indstilling samt barnets tilknytning til forældrene.

Af forældreansvarslovens § 4, stk. 2, og forarbejderne hertil følger, at myndighederne ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre, og at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste. I tilfælde af samarbejdschikane vil det således kunne være nærliggende f.eks. at tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene eller at flytte barnets bopæl til den anden forælder, dog således at hensynet til det enkelte barn fortsat iagttages.

Forældremyndighed

Højesteret tiltræder, at spørgsmålet om forældremyndighed over B skal afgøres efter forældreansvarslovens § 14, stk. 2, jf. § 11, der finder analog anvendelse i det foreliggende tilfælde, hvor A ikke er Bs retlige forælder, men har fået del i forældremyndigheden over B ved en aftale godkendt af Familieretshuset efter forældreansvarslovens § 13, stk. 2, jf. herved betænkning nr. 985/1983 om forældremyndighed og samværsret, s. 76.

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret endvidere, at den fælles forældremyndighed skal ophæves, jf. § 11, 2. pkt., og at både M og A må anses for egnede til at varetage omsorgen for B.

Efter sagens oplysninger lægger Højesteret til grund, at M uden påviselig grund i en længere periode har forhindret As kontakt med B, at B også har været udsat for forældrefremmedgørelse i forhold til A, og at han vil være den af parterne, der har bedst evne til at samarbejde og dermed på længere sigt sikre Bs kontakt til den anden part.

Heroverfor må der lægges vægt på, at A først blev en del af Bs liv, da hun i februar 2019, hvor hun var 3 år, flyttede fra Mexico til Danmark sammen med M, der var blevet gift med A, at B også derfor har den stærkeste tilknytning til M, at M efter en samlet betragtning må anses for at have været Bs gennemgående, primære omsorgsperson, og at B nu bor sammen med M i Mexico, hvor hun går i skole. Hertil kommer, at det i lyset af den foreliggende sags omstændigheder må tillægges betydning, at A hverken er retlig eller biologisk far til B, og at han først fik del i forældremyndigheden i juni 2021, da B var 5 år.

Efter en samlet vurdering af Bs forhold og tilknytning til henholdsvis sin mor og A tiltræder Højesteret, at det under de foreliggende omstændigheder er bedst for B, at M tillægges forældremyndigheden over hende. Der er herefter ikke anledning til at tage stilling til spørgsmålet om bopæl.

Samvær

Højesteret finder, at spørgsmålet om Bs ret til samvær med A skal afgøres efter forældreansvarslovens § 19, jf. § 21, der finder analog anvendelse i det foreliggende tilfælde, hvor A som nævnt har fået del i forældremyndigheden ved aftale, jf. herved betænkning nr. 985/1983 om forældremyndighed og samværsret, s. 80-81.

Højesteret tiltræder efter en samlet vurdering af Bs forhold og tilknytning til henholdsvis sin mor og A, at det på nuværende tidspunkt ikke vil være til Bs bedste, at der fastsættes samvær med A.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part eller til statskassen.